

کوتاه نوشت طرح‌های فرهنگی سال ۹۵

سازمان دانشجویان

مجرى طرح: دفتر دانشکده علوم ریاضی

عنوان طرح: دین و تحولات زمانه

سرفصل فعالیت: دین و قرآن کتاب و کتابخوانی علم و اندیشه سیاست و اجتماع
 ادب و هنر محرومیت زدایی گردشگری علمی فرهنگی فوق برنامه

اهداف طرح:

بررسی نقش تحولات زمان بر ساختار دین
بررسی امکان یا امتناع تاثیر پذیری ادیان و بالخاص دین مبین اسلام از مدرنیته و تجدد

خلاصه طرح:

ادیان گذشته برحسب تحصیل تجربه جدید از سوی بشر و تغییر شرایط و مقتضیات تغییر می یافته اند و دین جدیدی از جانب خداوند تشریح می شده است. یعنی تقریباً در آن بخش هایی که تحول لازم بوده، همپای تحولات عصری، در پاره ای امور، شریعت سابق نسخ می شده و شریعت جدید جای آن را می گرفته است. این جابجایی ادامه یافته تا این که عصر ختم نبوت فرارسیده است. در دوران تشریح آخرین شریعت آسمانی (اسلام) نیز کم و بیش بر حسب شرایط و آماده سازی مردم، برخی از احکام به تدریج تشریح شده و برخی دیگر پس از مدتی نسخ شده است. خداوند خود، از این واقعیت چنین خبر داده است: (ما ننسخ من آیه أو ننسها نأت بخیر منها أو مثلها...) هر چه را که نسخ کنیم از آیه ای و یا آن را از یادها ببریم، بهتر از آن و یا مثل آن را می آوریم ...

وقتی که تشریح همه ابعاد آخرین دین به پایان رسید ختم نبوت اعلام شد، و آنچه تشریح شد دیگر اصول و کلیات آن تغییر یافتنی نیست، و تا وقوع قیامت دین اسلام ثابت است و باقی خواهد ماند.

با این وجود، اما تحولات فزاینده و رو به رشدی از سوی انسانها در حال انجام است. انسانها توانسته اند به صورت حیرت انگیزی طبیعت را تسخیر کنند و در خدمت خود درآورند. تغییراتی در انسان ها، حیوانات، موجودات گیاهی و طبیعی برای استفاده هرچه بهتر و بیشتر صورت می گیرد. برخی از این تغییر و تحولات با دستوره های دین سازگار نیست، به نحوی که گاهی باید از یکی به نفع دیگری چشم پوشی کرد. تغییر جنسیت، اصلاح نژاد، تلقیح مصنوعی، کنترل جمعیت با تغییراتی در بدن و پیوند اعضا، نمونه هایی از این تغییرها می باشند. حال سؤال این است که اصولاً دین با چنین تحولاتی موافق است یا خیر؟ اگر آری، ناسازگاریها چگونه قابل حل اند؟ به عبارتی آخرین دین چگونه می تواند خود را همپای تحولات فزاینده تطبیق کند؟

اینها سوالاتی اساسی است که هر شریعت مداری را به خود مشغول می کند و هر ذهن نقادی را به تفکر وا می دارد. لذا بر آن شدیم تا با برگزاری میزگردی به بررسی این موضوع بپردازیم و در جهت پاسخ به سوالات فوق گام برداریم. مهمانان برنامه به شرح ذیل می باشند:

دکتر علیرضا علوی تبار (روشنفکر دینی و اندیشمند حوزه مطالعات اسلامی)

حجت الاسلام دکتر احمد رهدار (عضو شورای علمی گروه «مطالعات اسلام و غرب» در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی قم، عضو گروه پژوهشی «پژوهشکده علوم سیاسی» پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تهران)